

Tekstin sidoskeinoja

Miten liität tekstin eri osat yhteen niin, että osista muodostuu yhtenäinen kokonaisuus?

Osista yhtenäinen kokonaisuus

- Kokonainen teksti muodostetaan monista paloista:
 - sanoista lauseita
 - lauseista virkkeitä
 - virkkeistä kappaleita
 - kappaleista ja muista mahdollista elementeistä, kuten kuvista ja otsikoista, kokonainen teksti.
- Jotta tekstin palat muodostavat yhtenäisen, loogisesti etenevän kokonaisuuden, tarvitaan erilaisia sidoskeinoja.

Sidoskeinoja tekstissä

- konjunktiot
 - ja, sekä, eli, tai, vai, mutta, vaan, sekä – että, joko – tai...
 - että, jotta, koska, kun, jos, vaikka, kuin...
- konnektiivit
 - kuitenkin, toisaalta, sen sijaan, lisäksi...
 - ei kiinteää sijaintipaikkaa
 - myös lausetta laajempien kokonaisuuksien kytkeminen
- sanajärjestys, etenemisjärjestys
- pronominit
 - joka, mikä, hän, tämä, se...

Lauseista virkkeitä konjunktioiden avulla

Konjunktiot puheessa ja kirjoituksessa

- Pääosin puheessa ja kirjoituksessa käytetään samoja konjunktioita.
- On myös joitakin eroja. Tutustu niihin seuraavilla kalvoilla.

Miksi? Konjunktiot *koska, sillä, jotta, joten*

- *Puhekieli:* Mun täytyy herätä aikaisin, **ku(n)** mulla on aamuvuoro
- *Kirjoitus:* Minun täytyy herätä aikaisin, **koska/sillä** minulla on aamuvuoro.

- *Puhekieli:* Mä meen aikaisin nukkumaan, **et(tä)** mä jaksan nousta aamulla.
- *Kirjoitus:* Menen aikaisin nukkumaan, **jotta** jaksan nousta aamulla.

- *Puhekieli:* Mulla on aamuvuoro, **ni** mun täytyy herätä aikaisin.
- *Kirjoitus:* Minulla on aamuvuoro, **joten** minun täytyy herätä aikaisin.

Kun/kuin

- *Puhekieli:* Mä tulen **ku(n)** ehdin. Matka kesti kauemmin **ku(n)** luulin.
- *Kirjoitus:* Tulen **kun** ehdin. Matka kesti kauemmin **kuin** luulin.

Jos

- Puhekieli: Mä en tiedä, **jos** mä ehdin. Mä tuun kyl, **jos** mä ehdin.
- *Kirjoitus*: En tiedä, ehdin**kö**. Tulen kyllä, **jos** ehdin.

Konnektiiveilla virkkeet ja laajemmat kokonaisuudet yhtein

Mikä ihmeen konnektiivi?

- Konnektiivit ovat sanoja, jotka tekstissä liittävät toisiinsa
 - virkkeen eri osia
 - virkettä laajempia kokonaisuuksia
- Konnektiiveilla ei ole lauseessa tiettyä paikkaa

Konnektiiveja (lähde VISK, § 820)

Onko listassa sinulle uusia konnektiiveja? Etsi esimerkkejä niiden käytöstä esim. lehtiteksteistä.

- edes, ensin, -hAn, joka tapauksessa, jopa, -kin, kuitenkin, kyllä(kin), lisäksi, lopulta, muuten, muutoin, myös, niin, niin ikään, niinpä, nimittäin, näet, näin (ollen), paitsi – (myös), pikemmin(kin), puhumattakaan, puolestaan, päinvastoin, samoin, samaten, sen sijaan, sentään, siis, siksi, silloin, silti, siten, sitä vastoin, sitten, sittenkin, taas, toisaalta, toisin sanoen, toki, vain, vielä(pä), vihdoin, yhtä kaikki
- (sen) aikaan, (siitä) alkaen, (siitä) lähtien, (sitä) ennen, (sen) jälkeen, (siitä) huolimatta, (sen) ansiosta, johdosta, seurauksena, takia, tähden, vuoksi, (sitä) varten, (sen) kanssa, lisäksi, ohella, päälle, (sitä) lukuun ottamatta, (siihen) nähden, (siihen) verrattuna, paitsi (sitä)

Sanajärjestyksellä sidoksisuutta

Aloitetaan tutusta

- Suomen sanajärjestykseen vaikuttaa eniten tekstin informaatorakenne:
 - puheenaihe / tuttu asia alkuun
 - uusi asia / uutinen loppuun
- Vertaa:
 - *Pöydällä on kissa.*
 - Uutinen on se, mitä pöydällä on.
 - *Kissa on pöydällä.*
 - Uutinen on se, missä kissa on.

Uudesta tuttu

- Tekstin edetessä uudesta asiasta voi tulla tuttu.
- Sanajärjestyksellä voi osoittaa, että tekstin teema vaihtuu.
 - *Opin eilen luennolla paljon uusia termejä. Uudet termit vaikeuttivat aluksi ymmärtämistä, mutta onneksi luennoitsija selitti ne melko nopeasti.*
 - *Opin eilen luennolla paljon uusia termejä. Ne vaikeuttivat aluksi ymmärtämistä, mutta onneksi luennoitsija selitti ne melko nopeasti.*

Pronominit sidoksia osoittamassa

Pronominit ja sidoksisuus

- Myös pronomien käyttö luo tekstiin sidoksisuutta
 - Pekka joi kahvin hitaasti. Sitten hän nousi ja kaatoi toisen kupillisen.
 - Kokoustiloja ei ole riittävästi. Se on iso ongelma.

Lähteet

- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: Iso suomen kielioppi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoersio, viitattu 20.6.2023.
Saatavissa: <http://scripta.kotus.fi/visk> URN:ISBN:978-952-5446-35-7

© **Taija Udd & Tiina Nahkola**

Tekstin sidoskeinoja, kesäkuu 2023, jonka tekijät ovat
Taija Udd ja Tiina Nahkola, Helsingin yliopisto,
on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen
-lisenssillä](#). Materiaali on saatavilla osoitteessa
kielibuusti.fi.